

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Володимир МОСОРА, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за спеціальністю «Середня освіта», спеціалізація «014.03 Історія», тимчасово не працює, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Історія та археологія.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.196, утворена наказом ректора Карпатського національного університету імені Василя Стефаника від 05.05.2026 року № 596, зі змінами, внесеними від 11.06.2026 року №799, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Степана БОРЧУКА, доктора історичних наук, професора, професора кафедри всесвітньої історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Рецензентів –	Олександра МАРУЩЕНКА, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри всесвітньої історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Івана МОНОЛАТІЯ, доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри політичних наук Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Офіційних опонентів –	Олександра КОМАРНИЦЬКОГО, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; Сергія СТЕЛЬНИКОВИЧА, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Житомирського державного університету імені Івана Франка.

на засіданні 11 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Володимирі МОСОРА на підставі публічного захисту дисертації «Джерела до вивчення історії трудової мобілізації українців дистрикту «Галичина» (1941 – 1944 рр.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ.

Науковий керівник: Галина СТЕФАНЮК, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна дисертаційного дослідження зумовлена поставленими завданнями та результатами їх розв'язання.

У науковій роботі вперше:

- тему використання українського населення з дистрикту «Галичина» як робочої сили для забезпечення економічних потреб Німеччини виокремлено як самостійний об'єкт джерелознавчого дослідження;

- виявлено, проаналізовано, систематизовано та введено у науковий обіг значну кількість джерельних матеріалів, які раніше не були висвітлені й розкривають основні аспекти політики використання трудових ресурсів з дистрикту «Галичина» в Німеччині;

- у дослідженні застосовано методи Карла Пірсона та Рональда Фішера для здійснення контент-аналізу україномовних публікацій воєнного часу (1941–1944 рр.), які безпосередньо або опосередковано пов'язані з тематикою дослідження та виходили на території дистрикту «Галичина».

Удосконалено:

- джерелознавчий аспект питання, що стосується нацистської агітаційної політики та вербувальних заходів щодо українських робітників у дистрикті «Галичина», які працювали у Німеччині;

- аналіз значного кола матеріалів, внаслідок якого визначено ключові джерела, за допомогою яких можна отримати відомості про правове становище українських робітників із території дистрикту «Галичина» в Німеччині;

- інструментарій аналізу джерельної бази, що дозволило більш комплексно та системно опрацювати матеріали, пов'язані з використанням українського населення дистрикту «Галичина» як трудового ресурсу нацистської Німеччини.

Отримали подальший розвиток:

- аналіз джерельного матеріалу в контексті вивчення суспільно-політичних явищ та процесів, що відбулись в умовах панування нацистського окупаційного режиму в Галичині.

- теоретичні та окремі дискусійні положення, що стосуються доцільності застосування терміну «остарбайтер» відповідно до проаналізованих джерел щодо українських робітників із дистрикту «Галичина».

Теоретичне та практичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що зібрані матеріали, теоретичні положення та висновки сприяють поглибленню сучасних знань істориків у сфері джерелознавства з історії України періоду Другої світової війни. Результати дослідження можуть бути використані для написання спеціальних і узагальнюючих праць із джерелознавства, у підготовці та викладанні спеціалізованих курсів з історії у

зкладах вищої освіти, а також для вдосконалення й розширення музейних науково-освітніх програм, що забезпечує їхню актуальність у сучасному науковому та освітньому просторі. Окремо слід наголосити, що матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані у меморіальних проєктах, спрямованих на вшанування пам'яті жертв примусової праці в Україні. Окрім того, ці матеріали можуть слугувати цінним джерелом для розробки сценаріїв документальних фільмів, що популяризують знання про трагедію примусової праці та її наслідки для українського населення. Важливим напрямом їхнього застосування є також участь у формуванні державних програм зі збереження історичної спадщини, які забезпечують систематизацію та поширення знань про злочини нацистського режиму, сприяючи утвердженню історичної справедливості.

Дисертація виконана державною українською мовою.

Дисертаційна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів (трьох підрозділів), висновків, списку використаних джерел (345 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи – 283 сторінки, з яких основний текст – 185 сторінок.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, у тому числі: 5 – відносяться до фахових видань України (категорії Б), 1 – до іноземних журналів з одночасною індексацією у наукометричних базах Web of Science та Scopus, 5 – у тезах та матеріалах конференцій, що відповідають вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Мосора В. Політика мобілізації трудових ресурсів Галичини в роки німецької окупації у працях діаспорних та зарубіжних дослідників. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2023. № 47. С. 326–333.

URL: <https://mhpi.chnu.edu.ua/mhpi/article/view/84>

DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2023.47.326-333>

2. Мосора В. Трудова мобілізація населення дистрикту Галичина в роки німецької окупації (1941–1944 рр.) (на матеріалах друкованого видання «Воля Покуття»). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія*. 2024. № 50. С. 41–47.

URL: <http://visnyk-ist.uzhnu.edu.ua/article/view/304826>

DOI: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.1\(50\).2024.304826](https://doi.org/10.24144/2523-4498.1(50).2024.304826)

3. Мосора В. Опубліковані спогади очевидців подій як джерело до вивчення трудової мобілізації галицького населення до Німеччини у 1941–

1944 pp. *The International Relations of Ukraine: Scientific Searches and Findings*. 2024. № 33. С. 150–165.

URL: <https://mzu.history.org.ua/index.php/MZU/article/view/402>

DOI: <https://doi.org/10.15407/mzu2024.33.150>

4. Мосора В. Політика вивезення працездатного населення Галичини на примусові роботи до Німеччини у часи німецької окупації краю 1941–1944 pp. в опублікованих спогадах очевидців. *Консенсус*. 2023. №4 С. 26–42.

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/79>

DOI: <https://doi.org/10.31110/konsensus/2023-04/026-042>

5. Стефанюк Г., Мосора В. Допоміжні акції Українського центрального комітету в справах галицьких робітників у Німеччині. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 6 (36). С. 1567–1578.

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/25450/25428>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6\(36\)-1567-1578](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6(36)-1567-1578)

6. Mosora V. The Issue of Labour in Germany in the Galicia district Press: Content Analysis. *Studia Historiae Oeconomicae*. 2024. № 42(2). S. 197–222. (Scopus, Web of Science)

URL:

<https://www.scopus.com/pages/publications/85212985366?origin=resultslist#>

DOI: <https://doi.org/10.14746/sho.2024.42.2.009>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої:

1. Степан БОРЧУК, доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

2. Олександр МАРУЩЕНКО, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

3. Іван МОНОЛАТІЙ, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

4. Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

5. Сергій СТЕЛЬНИКОВИЧ, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.196 Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ присуджує Володимиру МОСОПІ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Степан БОРЧУК